

Пам'ятаючи мову свого народу та оволодівши українською, ремісники допомагали реалізовувати імпортований товар.

Відокремлені від решти міщан своєю юрисдикцією, іноземці часто ігнорували інтереси міста. Звільнені від обов'язку загальнодержавного оподаткування та сплачуючи лише «поголовний», на більш вигідних, порівняно з корінним населенням, умовах — породжувало суперечки з українськими міщанами. Особливо з причин невиконання ними різних міських повинностей.

Після Визвольної війни відношення до національної приналежності ремісників, з боку посадових осіб гетьманщини, змінилося. Іноземна спільнота вже не мала такої підтримки з боку міської влади чи уряду, як корінне населення. Це виливалося, насамперед, у створенні цілих кварталів у містах, де компактно мешкали представники того чи іншого етносу. Саме там вони створювали свої промислові осередки, які за якістю та розмаїттям продукції не поступалися іншим.

Подальше, більш глибоке і системне, дослідження етнічного складу цехових товариств Лівобережжя могло б допомогти розкрити питання еволюційного формування українського суспільства, зрозуміти ті міжетнічні відносини, що вплинули на утвердження господарської системи та розвиток зовнішньо-економічних, ринкових відносин.

В. В. Завірюха, канд. психол. наук, старш. викл.,
кафедра педагогіки і психології

МОТИВАЦІЯ ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Важливим показником ефективності підготовки студентів слід вважати розвиток їхнього творчого потенціалу, чому сприяє творча діяльність студентів. При цьому основну увагу слід приділяти продуктивній сфері мотивації. У рамках продуктивної сфери мотивації для студентів найбільш важливі такі духовні мотивації, як пізнавальна, комунікативна, творча, змагальна, професійна. Дуже корисним для розвитку творчої діяльності є навчання спеціальним евристичним прийомам рішення завдань різного типу. Найважливішою умовою розвитку творчої діяльності студентів є спільна з викладачем дослідницька діяльність. Вона можлива лише в ситуації, коли вирішується завдання, відповідь на яке не знає ні студент, ні викладач. У цих умовах зав-

дання перетворюється з навчального на реальну наукову чи виробничу проблему, що збагачує і підсилює «пул» мотивів, що спонукають творчу діяльність. Особливого значення набувають мотиви самореалізації, соціальні мотиви, мотиви змагання. Для актуалізації цих мотивів і формування внутрішньої мотивації особливе значення має особистісна включеність викладача в спільну діяльність зі студентом.

Важливим у мотиваційній сфері творчої особистості є перевага позитивних емоцій, оптимізму, життєрадісності над такими негативними емоціями, як прояви невдачі, поганого настрою, нетерпимості. Ця властивість особистості найбільше тісно зв'язана з трьома іншими властивостями: успішністю в повсякденних справах, стратегічним успіхом у майбутній життєдіяльності, перевагою інтересу, що мотивує активність у житті.

Творча спрямованість особистості реалізується і конкретизується в прагненні до самостійності, ініціативності, саморозвитку, самовдосконаленню і самореалізації. Формування діяльності, в основі якої лежить мотивація самореалізації, супроводжується явними позитивними переживаннями і відносинами до того, що робить студент. Ця мотивація лежить в основі будь-якої творчої активності студента і є необхідною умовою для розвитку творчої особистості і створення нового продукту в будь-якій сфері діяльності. Мотивація самореалізації виникає на основі існуючих в особистості визначених потреб і здібностей їхнього втілення і розвитку. Під мотивацією самореалізації будемо розуміти усвідомлену систему спонукань, що представляє собою ієрархічну структуру рухових сил поведінки і діяльності особистості, цілеспрямованого процесу розкриття й опредмечування сутнісних сил особистості в її різноманітній соціальній діяльності.

Творчість є прерогативою вільної, здатної до саморозвитку особистості, вірніше навіть сказати, що творчість є спосіб «особистісного» існування. Тому сама головна заповідь педагога — усіляко заохочувати прагнення людини будь-якого віку бути самим собою, його уміння слухати своє «Я» і діяти відповідно до його порад. Для цього на всіх етапах навчання викладач повинний не просто декларувати свою повагу до особистості студента, але і реально почувати, переживати ні з чим не порівнянну цінність кожної живої особистості.

Чи можна навчити творчості, «сформувавши» творчу діяльність, і одержати необхідні «збільшення на полюсі суб'єкта»? Відповідь може бути тільки негативна. Виявилось, наприклад,

що «творчість» (креативність) не є деяка особлива характеристика пізнавальних процесів, а являє собою одну з найглибших характеристик особистості. Особистість же не можна «сформувати», а можна тільки виховати. Виховання, у свою чергу, не може бути не чим іншим, як створенням умов для самовиховання особистості.

Мотивація творчої діяльності студентів тісно пов'язана з індивідуальною спрямованістю пізнавальної діяльності і потребою досягнень у цій області.

*І. А. Золотко, канд. екон. наук, проф.,
кафедра фінансів*

ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ МАЙБУТЬОГО ФАХІВЦЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ПОДАТКОВИХ ДИСЦИПЛІН

Динаміка змін у соціально-економічному житті сучасного суспільства набуває все більшої швидкості. Одним із визначальних чинників успішного розвитку і конкурентоздатності держави в цілому і окремих суб'єктів господарської діяльності виступає рівень впровадження інноваційних технологій. Саме швидкість генерування нових знань і їх впровадження у практику зумовлюють рівень соціально-економічного розвитку країни.

Інноваційне суспільство має специфічні вимоги до фахівців, які працюють у господарській діяльності та здійснюють управління економічним і соціальним розвитком держави. Крім отримання фундаментальних теоретичних знань, вміння орієнтуватись в економічних процесах, аналізувати поточні ситуації, давати аналітичну оцінку та прогнозувати тенденції розвитку, додаються такі вимоги, як:

— здатність на протязі всього життя бути відкритим до нових знань і вміти самостійно їх знаходити і використовувати у практичній діяльності;

— самостійно отримувати навички для впровадження нових методів роботи;

— вміння створювати власні моделі вирішення різних ситуацій;